Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Люде, люде!
Коли то з вас буде
Того добра, що маєте?
Чудні, чудні люде!
Тарас ШЕВЧЕНКО

32 (447)
8 серпня 2013 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

ТАК ДУМАЮ

СЛАНЦЕВИЙ ГАЗ ЧИ СЛАНЦЕВИЙ ЖАХ?

Аґенція США з питань міжнародного розвитку оплатила послуги консультантів, які досліджували потенційні екологічні проблеми щодо видобутку сланцевого газу методом розривів у Карпатському та Дніпровсько-Донецькому басейнах. Підсумковий документ був завершений у травні, але деталі його залишаються під завісою таємничості й досі.

Експерти деяких європейських країн вважають видобуток сланцевого газу екологічною загрозою і забороняють його на рівні державних мораторіїв. В Україні це називають світлим майбутнім і закликають нас радіти цій новій сторінці нашої історії. Але тут кожен повинен сам розібратися, якого майбутнього він хоче.

ОЧЕВИДНІ ЗАГРОЗИ

Сланцевий газ – це природний газ, що залягає переважно у м'яких сланцевих породах із розгалуженою сіткою тріщин. В Україні один із найбільших басейнів, де планується видобуток такого тазу, так звана «Юзівська платформа» – умовна ділянка, що охоплює значну частину сходу Харківщини й півночі Донеччини. Друга ділянка – «Олеська платформа» – дебелий шмат Львівщини, переходить на територію Польщі, яка також поспішила відкрити двері газодобувачам.

Головне завдання газовидобувних компаній – «витрясти» бульбашки газу зі щільної породи на глибині кількох кілометрів. Для цього використовують технології горизонтального буріння та гідророзриву пластів – на глибину залягання порід, яка зазвичай становить від 700 до 3000 м, пробурюється свердловина, що розгалужується в породі на кілька рукавів.

У цю свердловину закачують розчин води, піску та хімічних сполук, які створюють великий тиск і руйнують породу. Газ вивільняється і його можна видобути. Проте відкачати з такою ж легкістю розчин води і реактивів не вдається і зазвичай щонайменше половина цієї високотоксичної рідини залишається у свердловині.

Саме в цьому бачать одну з головних загроз видобутку сланцевого газу всі, хто називає його екологічним лихом. Поки свердловина дістанеться до газоносної породи, розміщеної на великій глибині, вона може перетнути не один водоносний горизонт. Жодної ґарантії, що токсичний розчин не потрапить у ґрунтові води, нема. А це означатиме, що ґрунтові води на всю площу кожного забрудненого водоносного горизонту стануть токсичними і вже ніколи не зможуть бути використані в побуті.

Раніше вважалось, що саме артезіанська вода, видобута з великої глибини, є найчистішою і придатною для пиття, проте тепер вона може стати смертельною небезпекою.

ПРАВДА ОЧІ КОЛЕ

В 2010 році американський журналістДжош Фокс зняв документальний фільм «Gasland» – «Газова країна», в якому показано, чим може закінчитись видобування сланцевого газу для місцевих жителів. Герої фільму – прості американці, яким не пощастило оселитись там, де газові компанії почали видобувати сланцевий газ.

Від забрудненої води частішають випадки онкозахворювання, гинуть домашні й дикі тварини. Після потрапляння отруєної води з-під землі у поверхневі води, річки стають мертвими.

Насправді загроза стосується всього водозабору річки, в якому почали розробку газового родовища. Тобто не обов'язково жити безпосередньо поряд зі свердловиною, щоб отримати жахливе життя.

Звісно, фільм критикують газовидобувні компанії. Втім, як не критикуй розслідування американських журналістів, нікуди не подіти людей, чиє життя стало нестерпним, коли за їхнім вікном побудували першу бурову вишку. Герої фільму «Gasland» живуть у малонаселених частинах США, де на одного жителя припадає по два-чотири квадратні кілометри території, а то й більше. В Україні немає таких малозаселених територій. Всюди, де планують видобувати сланцевий газ, ця загроза стосуватиметься значно більшої кількості людей.

Минулого року Болгарія, Німеччина, Швеція і Франція видали державні мораторії на видобуток сланцевого газу, назавжди заборонивши його як велику небезпеку для жителів цих країн. Чи хочемо жити з такою небезпекою ми?

ЗАПИТАННЯ БЕЗ ВІДПОВІДІ

19 липня відбулася зустріч екологічних організацій з представниками компаній «Шелл» і «Шеврон», що планують незабаром розпочати розробку сланцевого газу в Україні.

Професор Джон Бонайн, президент МБО «Екологія–Право–Людина» (ЕПЛ), поставив численні запитання, які залишаються відкритими щодо планів в Україні, незважаючи на занепокоєння, висловлені в США та інших країнах на основі досвіду застосування там методів розривів.

Які хімічні речовини будуть застосовуватися у цьому процесії? Які існують ґарантії, що вони не забруднюватимуть сільськогосподарські землі та не шкодитимуть здоров'ю українських громадян? Які об'єми води забиратимуться з річок та підземних джерел води?

Що робитимуть міжнародні компанії з відпрацьованими забрудненими водами? Чи вони будуть утилізувати їх на поверхні? Яким чином вони запобігатимуть неґативному впливу солей з підземних вод у сланцевих формаціях на сільськогосподарські землі?

Якщо відпрацьовані води будуть повторно закачуватися під землю, чи спричинить це землетруси, як це було у Великобританії та Сполучених Штатах? Чи ці землетруси спричинять зараження питної води у водоносних шарах?

Наскільки сильним буде неґативний вплив на якість повітря у Карпатському реґіоні летких органічних сполук та інших забруднювачів повітря? Наскільки ще погіршиться екологічний стан у вже забруднених східних реґіонах України?

(Чит. 2 стор.)

АКТУАЛЬНЕ ІНТЕРВ'Ю

НА ВІВТАР УКРАЇНИ – ПРОСВІТЯНСЬКИЙ ЧИН

Як ми вже повідомляли, головою Верховинського районного об'єднання товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка обрали заступника керуючого справами районної ради Василя Нагірняка, який стояв біля витоків цієї громадської організації на Верховинщині, очолював її упродовж 15 років.

Сьогодні, на етапі відродження просвітянського руху в Україні, горяни довірили Василеві Нагірняку знову стати біля керма культурно-просвітницької організації й повести Верховинську «Просвіту» далі.

Л. З.: Отже, Василю Васильовичу, якою є роль «Просвіти» на нинішньому етапі українського державотворення?

В. Н.: Роль товариства «Просвіта» сьогодні, як і 25 літ тому, коли запалала ватра відновленої «Просвіти» на рідній землі, – це утвердження української національної ідеї, першовитоками якої є українська нація, вільне Шевченкове слово, невичерпна скарбниця роду нашого – культура, непомеркла у віках історична пам'ять, національна самосвідомість.

Коли 11–12 лютого 1989 року в Республіканському будинку кіно письменництво України утворило першу незалежну громадську організацію – Товариство української мови імені Тараса Шевченка, до її української крони потяглися обласні та районні структури й виступили єдиним фронтом за проголошення Незалежності України. Сьогодні ж ми повинні знову стати у стрій і продовжити боротьбу за збереження соборності й Незалежності України. Необхідно очистити українське суспільство від українофобів-русифікаторів, корупціонерів – носіїв продажництва, хабарництва, деморалізації. Підвалинами, фундаментом і підмурівком української державності, як «Отче наш», мають стати, і це повинні усвідомити усі громадяни – державна українська мова, історична пам'ять, національна свідомість і духовність.

Основне вихідне положення, норма, правило, якими ми повинні керуватися й надалі у «Просвіті» – було задекларованеі під час створення товариства «Просвіта» у 1868 році в Галичині: «Через просвітництво – до національного самоусвідомлення та Самостійності України».

(Чит. 3 стор.)

АГІЙ!

НЕ ВГАМОВУЮТЬСЯ

Попри існуючу заборону Яремчанської міської та Микуличинської сільської рад на проведення будь-яких акцій політичного характеру з використанням червоної символіки, Петро Симоненко зі своїми поплічниками прибув сюди на відзначення 70-річчя Ковпаківської партизанки.

Та ледве лідер комуністів поклав квіти до пам'ятника, як у нього полетіли яйця. Хоч його охороняла міліція з трьох областей. А люди тримали плакати з написами: «Петро Симоненко – подружка олігархів!», «Серп і молот – смерть і голод».

У Делятині люди, аби не допустити виїзд із місця таборування комуністів, перекрили поваленими деревами та камінням дорогу. І довелося Петру Симоненку втікати з Яремча, як Сидору Ковпаку.

До слова, Карпатський рейд Сидора Ковпака завершився цілковитим провалом і втратою третини бойового загону. Через голод партизани їли коней, а, відступаючи, ковпаківці вдавалися до цинічного грабежу мирного населення. Зокрема, як подейкують, аби зберегти життя їхньому ватажкові, Сидорові Ковпаку з Карпат довелося тікати у фірі гною.

А тим часом у Білих Ославах відкрили пам'ятний знак на честь 71 жителя, яких розлючені ковпаківцями німці розстріляли після бою у с. Заріччя і втечі радянських партизанів.

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

Юлі – волю!

По всій Україні розпочався збір підписів під зверненням до Європейського суду з прав людини з проханням пришвидшити розгляд «справи Юлії Тимошенко». Звернення з підписами громадян буде спрямоване до ЄСПЛ, коли зберуть мільйон підписів.

Ані долара, ані євро

Набула чинності постанова Нацбанку «Про порядок зарахування гривневого еквівалента від продажу надходжень на користь фізичних осіб з-за меж України». Відтепер банк сам продає чужу валюту, а гривні від продажу таких надходжень зараховує на поточний рахунок фізичної особи.

Нові церкви

У Болехові освятили одразу два нові православні храми. Перший – у селі Тисів будували протягом 11 років, а стару Введенську церкву перенесли на нове місце. Храм УПЦ КП Положення ризи Пресвятої Богородиці звели в селі Гузіїв.

Перший дзвоник – 1 вересня

Міністерство освіти і науки рекомендує школам провести свято Першого дзвінка у неділю, 1 вересня, а вже наступного дня розпочати заняття. У профільному міністерстві планували розпочати новий навчальний рік у понеділок, 2 вересня.

До українських шкіл цьогоріч піде понад 500 тисяч першокласників.

ПРОЩА

ДО ІКОНИ ЧУДОТВОРНОЇ

ПАТРІАРША ПРОЩА У КРИЛОСІ

Всеукраїнська Патріарша проща до чудотворної Галицької ікони Матері Божої за участі Блаженнішого Патріарха Святослава Шевчука відбулася у селі Крилос Галицького району. Захід організований у рамках відзначення УГКЦ 1025-ліття Хрещення Київської Русі та Року віри.

З усіх-усюд пішо йшли на прощу в Крилосі паломники. Зібралося їх близько двадцяти тисяч. У Всеукраїнській Патріаршій прощі взяли участь архієпископ і митрополит Івано-Франківський Володимир Війтишин, архієпископ і митрополит Львівський Ігор Возняк, єпископ Сокальсько-Жовківський Михаїл Колтун, екзарх Одесько-Кримський та адміністратор Коломийсько-Чернівецької єпархії Василій Івасюк й адміністратор Стрийської єпархії Тарас Сеньків, народні депутати, гості з багатьох реґіонів України та з-за кордону.

У своїй проповіді Блаженніший Святослав зробив акцент на здоров'ї. Зокрема, він зазначив: «Не може бути людина абсолютно здоровою, як і не може бути здоровим суспільство і народ, нація та держава, якщо вони не вірять у Бога».

А на прес-конференції Глава УГКЦ, роздумуючи над подією Хрещення України, наголосив, що ми хрестилися не як православні чи католики, а як християни, бо тоді ще схизми поділу на східну і західну Церкви не було. Патріарх повідомив, що 17–18 серпня з нагоди 1025-ліття Хрещення Київської Русі відбудеться Міжнародна всецерковна проща та освячення Патріаршого собору Воскресіння Христового у Києві. І ця подія стане центральною і символічною в житті Української Греко-Католицької Церкви.

Почесний коломиянин

На позачерговій сесії Коломийської міської ради ухвалили рішення про присвоєння звання «Почесний громадянин міста Коломиї» єпископові Коломийсько-Чернівецької єпархії УГКЦ владиці Миколаю Сімкайлу (посмертно).

Гроші на екобезпеку

На засіданні Кабінету Міністрів України розглянули питання фінансування невідкладних робіт на Домбровському кар'єрі та на полігоні токсичних відходів у Калуші за матеріалами урядової комісії, яка недавно вивчала ситуацію в Калуському районі. Як повідомив перший заступник голови облдержадміністрації Василь Плав'юк, Уряд виділив 115 млн. грн. на роботи з вивезення гексахлорбензолу та шість мільйонів гривень на проведення моніторинґу на екологічно небезпечних об'єктах.

ШАНОВНІ КРАЯНИ! ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!

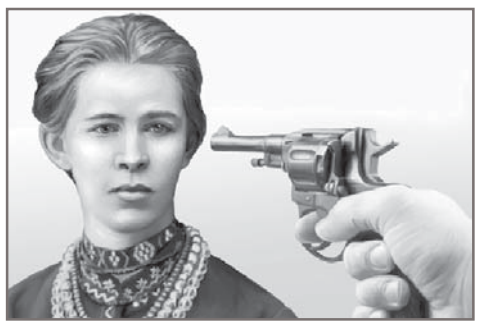
Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».

Передплатний індекс – 91083.

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без оплати оформлення):

на місяць – 5,93 грн., на півроку – 22,83 грн., на рік – 44,46 грн.

ЗАСТОРОГА

ВИЗНАНА ВОРОГОМ

ЯК УБИВАЮТЬ НАШЕ СЛОВО

(Продовження. Поч. у № 29, 30)

ГЕНЕЗА І МЕТА СПЕЦОПЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Отже, чільну роль у реалізації проекту «Русскій мір» має відігравати Міністерство закордонних справ РФ, яке традиційно діє в тандемі зі спецслужбами. Саме цей тандем залучає до розбудови «міра» фінансовані й контрольовані Кремлем громадські організації, такі як Російська рада з міжнародних справ, Фонд підтримки публічної дипломатії імені Алєксандра Ґорчакова, Міжнародна рада російських співвітчизників, Фонд національної та міжнародної безпеки тощо.

Особливий статус має очолюваний відомим україножобом Константіном Затуліним Інститут країн СНД (офіційна назва – Інститут діаспори та інтеґрації). Ця організація діє як структура служби зовнішньої розвідки Росії і, окрім іншого, відповідає за контроль над мовною ситуацією в «країнах близького зарубіжжя» й аналітичну роботу в питаннях просування російської мови та культури за кордоном.

Активну роль у здійсненні проекту «Русскій мір» відіграє Російська Православна Церква, яка ще за Пєтра І була одержавлена і яку завжди використовували як інструмент розбудови імперії. Від радянських часів і дотепер багато її ієрархів та служителів є аґентами російських спецслужб.

Створений в РФ механізм підтримки й використання «русскоязичних соотечєствєнніков» для розбудови «Русского міра» нагадує той, який після Першої світової війни був сформований у Німеччині, щоб зберегти «єдину німецьку спільноту» (її складниками вважали німців «фатерлянду» і представників німецьких меншин – «фольксдойче» поза його межами). Цей механізм утворювали різні урядові доброчинні фонди, такі як Німецьке благодійне товариство, Асоціація для німців за кордоном, Фонд Адольфа Ґітлера та інші. Їхні кошти йшли на підтримку німецьких культурно-освітніх установ у зарубіжжі та на залучення до них місцевого населення з метою його германізації, а також на фінансування мережі пронімецьких націоналістичних і реваншистських організацій, які влаштовували протести проти «тяжкого становища німців» і вимагали возз'єднання з Рейхом. Координацію німецької «культурної пропаґанди» та культурної експансії покладено було на МЗС Німеччини, яке виконувало настанови фюрера й нацистського керівництва. Поряд із відомством закордонних справ діяв Німецький інститут закордоння (Deutsche Ausland-Institut). Він співпрацював із нацистськими розвідслужбами й готував інформаційно-аналітичні звіти, що їх використовував офіційний Берлін для організації німецької п'ятої колони в сусідніх державах.

«РУССКІЙ МІР» ЯК ТЕХНОЛОГІЯ

Словосполучення «Русскій мір», попри широке вживання у політичних дискусіях, для багатьох малозрозуміле. Мета цієї статті – показати, що «Русскій мір» – це більше, ніж реванш російської мови та культури, більше, ніж амбіції Росії до імперської величі чи інші психологічно-емоційні характеристики.

Передусім ми маємо справу з гнучкою та продуманою технологією поширення впливу окремої групи, яка ідентифікує свій інтерес і бачення світу з національним інтересом Росії (географічне охоплення цього поняття у носіїв ідеї «Русского міра» значно ширше територіальних меж Російської Федерації).

Для початку спробуємо з'ясувати, що вкладали у концепцію «Русского міра» його ідеологи. Ольга Батанова визначає «Русскій мір» як глобальний культурно-цивілізаційний феномен, що складається з Росії як материнської держави та російського зарубіжжя, що об'єднує людей, які незалежно від національності відчувають себе росіянами, є носіями російської культури і російської мови, духовно пов'язані з Росією і небайдужі до її справ і долі». Саме слово «мір» у цьому контексті означає не суто «світ», а й «світське життя», «простір» тощо.

Патріарх Кіріл у вітанні до Дня православного козацтва окреслив географію цієї концепції, назвавши спадкоємцями Святої Русі Росію, Україну, Білорусь, Молдову та Казахстан. У програмовій статті А. Ставицького «Украина и Русский мир» є такі рядки: «Русскій мір не проти України, але за ту Україну, яка цивілізована, поліетнічна і полікультурна… звідси зрозуміло, що «галицький» варіант логіки російсько-української взаємодії як протистояння за принципом «все, що добре для росіян, – погано для України і навпаки для русского міра абсолютно чуже…»

У статті політконсультанта Петра Щедровицького чітко звучить й інтерес «Русского міра» – всіляко підвищити продуктивність російського капіталу (як основи відтворення багатства; залучення зовнішнього неросійського) капіталу, створення спільного капіталу, розглядаючи й оцінюючи все це як один із факторів структурного упорядкування російського капіталу). Як бачимо, такий ідеологічний аспект логічно обґрунтовує купівлю акцій енергетичних компаній Прибалтики Газпромом, будівництво АЕС на території Білорусі та інших практичних дій, спрямованих на створення потужної бази для «Русского міра».

«Русскій мір» – справа не лише посадовців у Москві. Для методів своєї роботи на територіях інших країн творці «Русского міра» взяли все найкраще з досвіду взаємодії між батьківщиною та діаспорою, функціонування транснаціональних корпорацій (Газпром, Сбербанк і Роснефть постійно фігурують у світових фінансових рейтинґах), практики оксамитових революцій через неурядові організації і банального підкупу впливових людей (наприклад, Герхард Шредер як один із основних лобістів «Північного потоку»).

Офіційно просуванням «Русского міра» займаються: Урядова комісія зі справ співвітчизників за кордоном, Міжнародна асоціація викладачів російської мови і літератури, Федеральне аґентство зі справ, фонд «Русскій мір», РПЦ (зокрема, Відділ церковних зовнішніх зв'язків).

Перейдімо до аналізу діяльності фонду «Русскій мір» як найбільш видимого інструменту підтримки проросійських організацій. Офіційно метою його діяльності є поширення російської культури та підтримка гуманітарних наук. Головою правління є призначений Путіним В'ячеслав Ніконов, а до членів правління та опікунської ради, крім викладачів і науковців, входять представники РПЦ, Адміністрації Президента, Генерального секретаріату МЗС, генеральні директори медіахолдинґів ВГТРК та ИТАР-ТАСС. Цей фонд є передусім фінансовим інструментом, за допомогою якою можна підтримувати потрібні проекти цілком леґально.

Те, що сам фонд був заснований 2007 року, дає підстави припустити, що в його основі лежить концепція фінансування оксамитових революцій через недержавні фонди. Основним, але не єдиним, партнером фонду в Україні є Всеукраїнська координаційна рада організацій російських співвітчизників, до якої входить понад 140 неурядових організацій, що займаються відстоюванням російської культури.

Масштаби фінансування цієї структури дають змогу утримувати таку кількість: лише бюджетом РФ у 2009-му на фонд було виділено 500 млн. руб. (близько 100 млн. грн.), а враховуючи участь у фонді таких структур, як «Российские железные дороги», РПЦ, медіахолдинґів тощо, ця сума значно більша. Відповідною є географія діяльності фонду: за 2007–2010 рік було втілено 710 проектів, з них у Європі – 254, СНД – 154, Південній та Північній Америках – 35, на Близькому Сході – 20, в Азії – 20, в Австралії – 6, та один у Африці.

РПЦ, зокрема її представництво в Україні, є потужним організаційним ядром, яке оперує як людськими, так і фінансовими ресурсами, має вихід на політиків і бізнесменів республіканського та реґіонального масштабу. Станом на сьогодні УПЦ МП налічує 11 790 громад (без урахування тюремних і лікарняних), 179 монастирів, де перебуває близько 4700 ченців і черниць, 13 місій, 34 братства, 20 духовних навчальних закладів, де щороку навчається понад 4000 учнів, кількість священнослужителів офіційно становить близько 9518, а також виходить друком 108 періодичних видань. Враховуючи кількість інших російських громадських організацій, ми бачимо широкий розмах, який підкріплений не лише спекуляціями на історичну тематику.

На прикладі нафтопереробної галузі чітко проглядається вхід російського бізнесу в Україну на цілком леґальних підставах. Таким чином, Кременчуцький НПЗ потужністю 18,6 млн. тонн нафти на рік викупила фірма «Татнефть» ще 1994 року; Лисичанський (16 млн. тонн/рік) 2000-го перейшов у власність російської ТНК; Одеський НПЗ (3,6 млн. тонн/рік) був викуплений 1999-го Лукойлом, а Херсонський (8,7 млн. тонн/рік) у 2000 році – НК «Альянс». На цьому прикладі видно, як цілком сучасна практика розвитку корпорації допомагає реалізації національних інтересів.

У темах, присвячених роботі з російською діаспорою, вживається поняття «логістика Русского міра». Її функціонування забезпечується через мережу урядових, громадських і благодійних структур. На державному рівні є юридичне визначення категорії «співвітчизник за кордоном», що закріплена в Федеральному законі від 24.05.1999 року № 99-ФЗ «Про державну політику Російської Федерації стосовно співвітчизників за кордоном».

У 2007–2008 роках за підтримки Урядової комісії зі справ співвітчизників за кордоном проводилися дослідження і вийшли у світ збірки матеріалів про історію та сучасність російської діаспори в Казахстані, Узбекистані, Туреччині, Словаччині, Данії, Німеччині, балтійських і скандинавських країнах, проводяться реґулярні моніторинґи політичної активності діаспор ЄС, США та СНД. Окрім вивчення ситуації, що склалася, ведеться робота з видання часописів і підтримка їх коштом держбюджету і приватних спонсорів, можливості дистанційного вивчення мови та спілкування через Інтернет-портали, юридичної підтримки, створення російських центрів у більшості країн світу (програма «Кабінети Русского міра», метою якої є організація в кожній країні місць, де можна отримати матеріали про Росію, а отже – сконтактувати з уповноваженим представником).

За такими «невинними» та «культурологічними» діями чітко простежується структурована робота щодо зв'язків із діаспорою, її підтримки та подальшої роботи, що спрямована на контакти із політичними та бізнесовими колами країн і збільшення впливу окремих представників діаспори. Наприклад, колишній працівник відділу зовнішньої розвідки КДБ Алєксандр Лєбєдєв, донедавна депутат Держдуми, наразі є власником британських часописів Independenti Evening Standart.

«Русскій мір» – це технологічна концепція, що відповідає вимогам часу та яка об'єднала російських державних і культурних діячів та комерційні структури; досвід розбудови транснаціонального бізнесу та встановлення геополітичної гегемонії любителів «метафізичних» і релігійних пошуків і адептів чітких, аналітично виважених бізнесових рішень. «Русскій мір» використовує всі доступні методи, діючи не лише на рівні держав, а й на рівні медіа, освіти, громадянської роботи та підприємництва. Відповідь «Русскому міру» полягає не в марних спробах перекричати політичних клоунів, а в адекватній реакції у всіх вимірах суспільного життя.

Володимир ВАСИЛЕНКО

ТАК ДУМАЮ

СЛАНЦЕВИЙ ГАЗ ЧИ СЛАНЦЕВИЙ ЖАХ?

(Закінчення. Поч. на 1 стор.)

Скільки вантажівок проходитимуть через міста і села щогодини, перевозячи матеріали, необхідні для технологічного процесу? Хто платитиме за пошкодження доріг? Яке забруднення спричинятимуть ці вантажівки?

Якщо не діятиме екологічне законодавство, чи існуватиме ризик для національних парків, природно-заповідних зон і дикої природи?

Яку суму коштів Уряд вимагатиме від міжнародних компаній як «заставу» для ґарантування компенсації за завдану шкоду й оплату за закриття свердловин після того, як увесь газ буде викачаний?

На ці запитання представники компаній виявились не готовими відповісти. Враження більшості учасників зустрічі свідчать, що представники «Шелл» і «Шеврон», мабуть, чекали що громадські організації їх хвалитимуть, як це робить керівництво Мінприроди.

На наступній сесії свою думку щодо видобутку сланцевого газу в області повинні висловити депутати Івано-Франківської обласної ради.

Очевидно, вони будуть на боці населення області, а не окупаційної влади України.

Не будьмо байдужими до долі наших дітей, внуків, існування нашої нації.

Євген РОМАНИШИН,
заслужений лікар України

ІСТОРІЯ І Я

2 серпня від Покровської церкви, що на Подолі в Києві, з благословення владики Володимира Черпака, відбув автобус із тридцятьма шістьма паломниками. Їм прослалася далека дорога у дві тисячі кілометрів на північ: Санкт-Петербург, Петрозаводськ, Медвежогорськ, урочище Сандармох, порт Кемь на березі Білого моря, відтак – Соловецькі острови.

ВЕЛИКИЙ ТЕРОР І УКРАЇНА

Із 2006 року ці експедиції організовує Григорій Куценко – голова Київського товариства політв'язнів і жертв репресій. Як завжди, у її складі – священик і кобзар. Сього року це отець Іван Кузьмин та Віталій Мороз. Також колишні політв'язні та їхні нащадки, дослідники історії політичних репресій, журналісти з кількох міст України. Оплатило автобус, переїзд через море й готелі Міністерство культури України.

В УРОЧИЩІ САНДАРМОХ

3 серпня паломники відвідали у Санкт-Петербурзі кладовище Левашово, де покояться сотні тисяч жертв комуністичного терору, у тому числі й 507 соловецьких в'язнів. 5 серпня в урочищі Сандармох, що на півдні Карелії, в «обычном месте расстрелов» 30-их років, де покоїться близько дев'яти тисяч невільників, відбувся жалобний мітинґ і панахида з участю громадськості кількох країн.

Це тут, в урочищі Сандармох, 27 жовтня, 1, 2, 3 і 4 листопада 1937 року, був розстріляний «Соловецький етап» – 1111 в'язнів Соловецької тюрми особливого призначення, серед яких 290 українців: поет-неоклясик Микола Зеров, творець театру «Березіль» Лесь Курбас, драматург Микола Куліш, колишній міністр освіти УНР Антон Крушельницький та його сини Остап і Богдан, письменники Валер'ян Підмогильний, Павло Филипович, Валер'ян Поліщук, історики академік Матвій Яворський і професор Сергій Грушевський, академік-географ Степан Рудницький, професори Володимир Чеховський, Олексій Вангенгейм та багато інших, кого тепер називають цвітом української нації. І не лише української…

Тут, у Сандармосі, 2004 року стараннями українства всього світу, а особливо ж Карельського Товариства української культури «Калина», її голови Лариси Скрипникової, відкрили величний пам'ятник – козацький хрест «Убієнним синам України» (автори – Микола Малишко та Назар Білик).

Наші паломники мають намір також відвідати перші шлюзи Біломорсько-Балтійського каналу, що починається тут неподалік. Будівництво його на початку 30-их років обійшлося в сто тисяч людських життів, у тому числі українців.

Уночі з 5 на 6 серпня експедиція вирушила далі на північ. 7–8 серпня вона візьме участь у Днях пам'яті на Соловецьких островах. На місці розстрілу політв'язнів, біля каменя з написом «Соловецким узникам», буде відслужена панахида, відбудеться жалобний мітинґ.

Паломники відвідають Соловецький кремль, що від 25 травня 1920 до 2 листопада 1939 року був місцем ув'язнення і загибелі сотень тисяч в'язнів, побувають у камері, де 25 років просидів останній отаман Запорізької Січі Петро Калнишевський. Відбудуть декілька екскурсій.

ЧИСТКА

Чому саме на 5 серпня, починаючи з 1998 року, з'їжджаються люди в Сандармох? Тому що 5 серпня 1937 року за наказом НКВД СССР № 00447 почала діяти постанова Політбюро ЦК ВКП (б) від 2 липня 1937 року П 51/94 «Про антирадянські елементи». Розпочалася найбільша за всю совєцьку епоху «чистка» суспільства від елементів, які не годилися для будівництва комунізму. Її теоретично обґрунтував новий нарком НКВД Ніколай Єжов і зредаґував сам Сталін.

ЦК ВКП (б) запропонував подати в ЦК склади позасудових органів – «трійок», а також кількість осіб, які мають бути розстріляні або ув'язнені. У кожну республіку, область, район спускалися ліміти на репресування за I і II категоріями (I – розстріл, II – ув'язнення, співвідношення 3 до 1). «Знизу» полетіли звіти про перевиконання лімітів, розгорнулося соціалістичне змагання за їх перевиконання, прохання й вимоги збільшити їх, особливо за першою категорією, висувалися «зустрічні плани». Так, нарком внутрішніх справ УССР Ізраїль Леплевський тричі звертався за таким збільшенням. Призначений після його розстрілу в січні 1938 року в. о. наркома Александр Успенський – двічі. І Москва їх задовольняла.

Дія «трійок» поширювалася на всі категорії населення. Під репресії потрапили «куркулі», «кримінальники», «контрреволюціонери» різних відтінків, «повстанці», «церковники», «шпигуни», «троцькісти», «диверсанти», «шкідники», «буржуазні націоналісти», тобто й українська інтеліґенція, яка, за визначенням Сталіна, «не заслуговувала довір'я». Безперечно, репресії зачепили всі народи, що мали нещастя залишитися в російській комуністичній імперії під новою назвою СССР. Та все ж чи не найбільше постраждав український народ, бо він з його глибокою релігійністю, волелюбністю, потягом до самостійного господарювання, увесь не годився для будівництва комунізму і його слід було замінити новоявленим «советским народом»…

Василь ОВСІЄНКО,
учасник паломництва на Соловки 1999–2005 рр.

(Далі буде)

АКТУАЛЬНЕ ІНТЕРВ'Ю

НА ВІВТАР УКРАЇНИ – ПРОСВІТЯНСЬКИЙ ЧИН

(Закінчення. Поч. на 1 стор.)

Л. З.: З чого починатимете, точніше – продовжуватимете свою роботу, які ваші плани та дії у найближчий час?

В. Н.: Найперше, потрібно зміцнити товариство організаційно і структурувати його у селах. Говорю це, бо просвітянська робота у краї потребує активізації, як загалом на теренах всієї держави. «Просвіта» 90-их об'єднувала й вела за собою усі національно-демократичні сили під синьо-жовтим стягом відродження України. Тепер і її саму потрібно відроджувати.

Маю надію на прихід до «Просвіти» на Верховинщині нових сил, нових творчих людей, потужного пласту інтеліґенції, працівників державних структур, органів місцевого самоврядування, духовенства, молоді. У Верховині й кожному селі мають бути поновлені первинні осередки. Ядро просвітянського осередку повинні складати гуцули-патріоти: селищний, сільський війт, працівники культурно-освітніх установ, священик, підприємці-меценати й усі небайдужі люди. До речі, у більшості районів краю керівники владних структур вступили до місцевих осередків «Просвіти» й активно працюють, бо справжнім патріотам немає що ділити. Нас усіх об'єднує одна-єдина ідея: Самостійна Соборна Україна. Гадаю, що керівники й нашого району на запрошення товариства неодмінно вступлять у наші ряди.

Гуцульщина багата на події, славні імена видатних особистостей національного штибу, письменництва, борців за волю України. Щодо культурно-просвітницької діяльності й ушанування наших достойників і величних подій Верховинська «Просвіта» і має сказати своє слово.

Три районні програми, затверджені цьогоріч на XVI сесії районної ради шостого демократичного скликання, які, по суті, ініційовані просвітянами, мають бути обов'язково зреалізовані у районі. Це: районна Програма захисту і розвитку української мови, гуцульської говірки, національного і духовного відродження у Верховинському районі на 2013–2015 роки, районна цільова Програма підтримки книговидання у районі на 2013–2015 роки, Програма проведення пошуково-дослідницької роботи для підготовки Мартиролога вояків ОУН–УПА Верховинського району та героїки боротьби повстанців Гуцульщини на 2013 рік.

Просвітяни спільно з працівниками культури й освіти мають бути подвижниками в справі відродження народних звичаїв, традицій, обрядів, розвитку музейної справи на Гуцульщині.

У ряді районів відновлюють роботу Народні доми «Просвіти». То чом би у нашому районному центрі не відродити такий Народний дім. А в ньому – Шевченківська світлиця, читальня тощо. Хай би спочатку то були хоча б одна-дві кімнати. Гадаю, районна влада у питанні виділення приміщення нам допоможе.

Л. З.: У контексті «Просвіти» сьогодні потрібно говорити про національно-патріотичне виховання школярів і молоді загалом.

В. Н.: Можливо, навіть криком кричати, адже нинішньому шкільництву, молодим людям – будувати Українську державу далі. Криком кричати потрібно не тому, що наше підростаюче покоління таке вже інертне. Ні, абсолютно ні. Просто на їхній мозок тисне ота безідейна сьогоднішня дійсність, вплив чужої ідеології, зрусифіковані засоби масової комунікації, світова електронна павутина – Інтернет й інші згубні чинники.

Що ж може запропонувати «Просвіта» учням загальноосвітніх шкіл та молоді сьогодні? Школу молодого українського патріота. Такі школи діють нині на Коломийщині й інших прикарпатських теренах. Мета її окреслена чітко: виховання патріотичних почуттів юнацтва, підлітків, молоді на найкращих сторінках української історії, культури, героїчної боротьби українців за національне визволення і державність; формування національної самосвідомості й національної гідності та долучення найкращих представників молодої української генерації до активної суспільно-політичної участі; підготовка юної зміни до кадрового резерву для заміщення вакантних посад керівників і провідних спеціалістів владних управлінських, політичних структур, фахових працівників різних сфер і галузей господарської діяльності.

Сьогодні доопрацьовуються всі необхідні організаційні засади, вирішуються кадрові та інші питання щодо функціонування цієї громадської інституції у районі. Плануємо, що школа почне працювати з вересня цього року.

Л. З.: Чи передбачаєте у своїй діяльності конструктивну співпрацю з Церквою?

В. Н.: Звичайно. По-перше, твердим духовним осердям кожного сільського, селищного первинного осередку «Просвіти» має стати священик, як і колись. По-друге, Школу молодого українського патріота у ряді районів очолюють саме священики. Гадаю, таку місію могли б виконувати і священнослужителі нашого району.

Л. З.: В усі часи, від самого початку свого історичного розвитку, просвітянські організації особливу увагу зосереджували на видавничій справі. Чи можуть таланти Верховинщини, які мають вагомий літературний доробок, сподіватися на підтримку у виданні їхніх книжок?

В. Н.: Як я вже говорив, три районні програми, в тому числі районна Програма захисту і розвитку української мови, гуцульської говірки, національного і духовного відродження у Верховинському районі на 2013–2015 роки, ініційовані просвітянами. На жаль, заходи Програми реалізовуються без фінансового підґрунтя. Проте у наступному році, і ми будемо на цьому наполягати, видавнича програма має бути підкріплена фінансуванням. Гадаю, що районна влада і постійна комісія районної ради з питань бюджету і фінансів не заперечуватимуть, адже у районі є чимало талановитих літераторів, які вартують державної підтримки.

Сьогодні просяться на сторінки книжок літературні твори наших талановитих предків-гуцулів і тих відомих творчих особистостей, які жили на Верховинській землі і творили для Гуцульського краю. Плануємо налагодити їхній випуск у просвітянському циклі книжок під назвою «Бібліотечка «Просвіти». Ставимо перед собою нелегке, але вкрай важливе і необхідне для «Просвіти» завдання: відновити випуск Всеукраїнського культурно-мистецького етнографічного журналу «Писанка», засновником і видавцем якого, як ви пам'ятаєте, є наше районне товариство. Журнал виходив з 1992 по 1998 роки.

На етапі становлення, на початку 90-их, Верховинська «Просвіта» видавала також першу демократичну ластівку на Гуцульщині – газету «Гомін Карпат». У співпраці з редакцією газети «Верховинські вісті» ми відновили й налагоджуємо тематичний випуск із незмінною назвою «Гомін Карпат», за що, звичайно, щиро дякуємо редакторові Дмитру Кіращуку і колективу редакції.

Л. З.: Нещодавно виповнилося 150 років сумновідомому Валуєвському таємному цензурному циркуляру. Як, на вашу думку, нинішні спроби певних політичних сил загальмувати процес утвердження української мови як державної – це відлуння того давно запущеного механізму нищення всього українського, у тому числі друкованого слова, чи це лінґвоцид якогось новітнього штибу?

В. Н.: Валуєвський циркуляр – один із чи не найжорстокіших проявів шовіністичної політики Російської імперії, який був цілеспрямовано скерований на посилення національного, духовного й політичного гноблення українського народу: «Никакого особенного малороссийского языка не было, нет и быть не может!..»

Нинішні спроби загальмувати процес утвердження української мови як державної – це не просто відлуння давно запущеного механізму нищення всього українського, у тому числі друкованого слова, це лінґвоцид новітнього штибу. І його носіями є манкурти нової імперської хвилі, які продовжують політику поглинання одного народу іншим, а для цього їм потрібно знищити мову. Доля української мови, як мудро висловився сучасний український вчений та публіцист Ігор Лосєв, то є водночас доля Української держави й нації. Вірю, що ніяким манкуртам а чи україножобам уже ніколи не вдасться встромити меч в українську долю.

Україна – є! Незважаючи на відгомони поодиноких ортодоксів-валуєвих на українській землі, які зазіхнули на українське слово. Та які вони, до біса, українці, – «Раби, подножки, грязь Москви…», як писав великий Тарас Шевченко. Україна буде завжди! Вільна. Свобідна і Незалежна. Віддаймо ж на її вівтар наш просвітянський чин.

Розмовляла ***Людмила ЗУЗЯК,*** *журналістка*

ЖИТТЯ МОЛОДИХ

РОЗПОЧАЛИ З ЦІКАВОЇ ДИСКУСІЇ

Молодіжний дискусійний клуб імені Левка Лук'яненка створили при обласній організації Української республіканської партії.

І для обговорення на першому його засіданні обрали актуальну тему – «1025-літній ювілей Хрещення Русі-України». Перед юнаками й дівчатами виступили Василь Романюк – знаний на Прикарпатті краєзнавець, відповідальний секретар Івано-Франківської міської ради Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, автор історичного нарису «Підемо і приймемо хрещення», який нещодавно побачив світ в івано-франківському видавництві «Симфонія форте», тритомника «Богові і Україні» та виданої до 350-річчя Івано-Франківська книги «Місто між двома Бистрицями», а також Іван Гаврилович – літературний редактор цих видань, журналіст газети «Галичина», член НСПУ.

Пан Василь не просто представив аудиторії свої книжки, а й розповів про те, як вони народжувались. Він ретельно вивчав уже наявні дослідження вчених і розвідки краєзнавців з відповідної проблематики, джерельну базу в архівах, записував від прикарпатських старожилів спогади й перекази про давні події в історії їхніх сіл і міст, збирав документи, світлини, публікації в старих газетах. Деякі з цих матеріалів у його домашньому архіві датуються ще початком XX століття, і члени клубу зацікавлено знайомилися з ними. Гість відповів на запитання. Та ще більше, мабуть, виникне їх у молоді після ознайомлення з книжками В. Романюка, на яких він залишив свій автограф.

– Ми хотіли б, – говорить голова обласної організації УРП Петро Галига, – щоб на засідання клубу приходили хлопці й дівчата, інтереси яких не обмежуються лише відвідуванням дискотек, а ті, котрі думають, прагнуть осмислити суспільно-політичні події в історії і сьогоденні України, рідного краю, і діяльно долучитися до розбудови нашої держави. У клубі молодь вчитиметься дискутувати, а це багатьом допоможе уже завтра стати громадськими і партійними активістами, балотуватись кандидатами в депутати рад різних рівнів та успішно вести передвиборну боротьбу зі своїми політичними опонентами.

Михайло ПОСІЧАНСЬКИЙ

НЕЗАБУТНІ

СИН НАРОДУ, ЩО ВГОРУ ЙДЕ...

20 липня 2013 року минуло 19 років як перестало битися серце видатного українського скульптора, різьбяра, громадсько-політичного діяча, вояка УПА Михайла Черешньовського.

Народився Михайло Черешньовський 5 березня 1911 року в селі Стежниця Ліського повіту, що біля містечка Балигорода на Лемківщині. Його батьки – Матвій Черешньоський і Єва Тех – жили вбого й ледве могли прогодувати чотирьох своїх діточок – Михайла, Катрусю, Ганю та Івана.

1916 року помирає батько. Сім'я живе у злиднях. Їх рятувала корова. Пасучи худобу, Михайло взявся різьбити різні фігурки, захоплювався цим і вдома, за що його мати часто сварила, мовляв, марнує час.

Михайло вирішив довести матері, що навіть різьбленими цяцянками можна допомагати сім'ї. Продає свої різьблені речі й заробляє 49 злотих.

Але треба було вчитись. Секретар адвоката Осип Копач допомагає Михайлові з навчанням у Мистецькій промисловій школі в Коломиї. Про своє навчання там Михайло згадує: «У Коломиї я став свідомим українцем. Тут сформувалися мої засадничі ціхи любові до народу, можна сказати, мій засадничий націоналізм». У школі виділявся талантом, працьовитістю й дисципліною. Та й вчився на відмінно.

Черешньовський опанував у Коломиї основні технічні й творчі засоби декоративно-орнаментальної різьби, виявив у ній винахідливість і здібність. Якби він почав працювати у цій традиційній і популярній серед населення царині мистецтва, йому ніколи не бракувало б замовлень і доброго заробітку. Але під кінець навчання в Коломиї в нього зародилося почуття вище за бажання краще жити самому й поліпшити становище рідних: почуття сягнути нових сфер творчості, в ньому зародилося бажання стати скульптором-професіоналом.

З 1932 року він уже у Краківському інституті пластичного мистецтва імені Щепанського, який мав більш офіційну назву: Школа красних мистецтв і мистецького промислу. Тут він – у середовищі своїх людей, пройнятих, як і він сам, бажанням піднести українське мистецтво до світового рівня.

Національна ідея була могутньою об'єднавчою силою, як для молодих, так і для старших віком. Місцем зустрічі української еліти у Кракові була домівка місцевої філії культурно-освітнього товариства «Просвіта». Черешньовський швидко прижився у ньому, відвідував зібрання у «Просвіті», знайшов собі товаришів, мешкав в одній квартирі з Григорійчуком і Круком. Краків відкрив перед ним нові мистецькі обрії, особливо архітектура міста.

Крім «Просвіти», засідання якої він старався не пропускати, вписався до мистецького об'єднання «Зарево» під патронатом Богдана Лепкого. Об'єднання «Зарево» заснував Денис Іванців зі Станиславова, членами були Святослав Гординський з Коломиї, Ярослав Лукавецький зі Снятина. В роки навчання Черешньовського «Зарево» очолював студент Академії мистецтв Богдан Стебельський.

Ще студентом працював на порцеляновому заводі й мав змогу відливати в порцеляні свої творчі композиції, працював у ділянці так званої скульптури малих форм – статуеток, декоративного посуду, іграшок і побутових виробів. Його речі були нарозхват.

Під час навчання вступає в ОУН і бере активну участь у громадсько-політичному житті української громади в Кракові. Громадська робота Черешньовського в рамках ОУН була постійно під підозрою. Однак ніхто Черешньовського не видав, його не арештовують і він спокійно закінчив інститут. Його проект фонтану був допущений до конкурсу й дістав найвищу оцінку. Його конкурсна комісія рекомендувала до здійснення у граніті й бронзі на одній зі старовинних площ Кракова. Війна, яка розпочалася через кілька місяців, перешкодила здійсненню цього проекту. Але Черешньовський захистив проект як дипломну роботу і йому видали диплом вільного мистця в ділянках монументальної, станкової і декоративної скульптури.

У Краківському осередку ОУН Черешньовський знайомиться з художницею і підпільно-політичною діячкою, яка виконувала обов'язки спецкур'єра проводу ОУН Оксаною Винник. За вказівкою Проводу ОУН Оксана і Михайло приїздять до Болехова займатись підпільною діяльністю. Під вивіскою мистецької майстерні різьблення на дереві створили культурно-просвітницький осередок для молоді. Молоде подружжя взяло шлюб у Болехівській церкві 28 березня 1942 року в отця Мирона Дочила.

Спочатку винайняте помешкання (тепер – вул. Шкільна, 5) служило і житлом, і майстернею. Через рік орендує столярний цех у німецького колоніста Шпіца, який знаходився біля німецької церкви.

Це була велика виробнича майстерня, в якій під керівництвом Черешньовського виготовляли папіросниці, альбоми, хрестики, хрести для церков, шахові столики, різьблені й випалювані рами тощо.

Черешньовський добився узаконення цієї майстерні як державного підприємства і зараховував на роботу багато молоді, часто навіть фіктивно, щоб німці не вивозили до Німеччини. Водночас багато працює підпільно як техреферент групи «Бексид» УПА-Захід.

У Болехові він жив і працював із дружиною Оксаною впродовж усіх років німецької окупації. В ті тяжкі роки поєднання творчої роботи, господарських обов'язків, родинних (народження сина Святослава в 1942 р. і його смерть в 1943 р.) і активної підпільної діяльності вимагали чималих зусиль. Михайло в Церківні організує підпільну майстерню з ремонту зброї, стає редактором і автором листівок на антифашистську та антирадянську тематику. Оксана – член жіночого комітету з захисту й опіки дітей-сиріт. З цілої околиці вчили дітей столярства, різьби на дереві, малювання.

Навесні 1944 року змушені були виїхати до Белигородського повіту (с. Степаниця) на Лемківщині (Польща) в родинні краї Черешньовського. В кінці червня в подружжя народжується дочка Звенислава, проте радість молодого подружжя знову захмарила рука війни – восени Михайла мобілізують до війська і доля назавжди розлучила їх.

Запідозрений у зв'язках з УПА приділений до «штраф-роти». Звідти Черешньовський утікає і переходить до УПА, бореться проти більшовицьких окупантів.

В 1947 р. група УПА, в якій перебував Черешньовський, дістала наказ прориватися на Захід через Словаччину і Чехію до Баварії в американську зону окупації. Рейд проходив у неймовірно важких умовах. З групи, в якій був Черешньовський, на Захід прорвалось тільки чотири бойовики.

У Міттенвальді, в Баварії, Михайло Черешньовський розгортає посилену творчу працю – починає серію скульптур із Мадоннами – «Мати Божа з дитям» (1949), «Мати Божа» (1951), працює над портретами. Найкращі – Степан Бандера і портрет дружини та багато інших.

Михайло Черешньовський своєю творчістю намагався пробуджувати зачерствілі почування, ушляхетнювати людські душі. У цьому напрямку була скерована його праця і після 1951 р. в Америці. Він з дружиною Людмилою Білокрис поселяється в Нью-Йорку. Працює над портретами, бере участь у виставках, конкурсах на пам'ятники (Тарас Шевченко – 1952, митрополит Андрей Шептицький – 1987), продовжує почату ще в Німеччині серію Мадонн, створює монументальний пам'ятник Героям (Симон Петлюра, Євген Коновалець, Тарас Чупринка і Степан Бандера) в Елленвілл, штат Нью-Йорк. До завершених належать два пам'ятники Лесі Українці в міських парках – один у Клівленді, Огайо (1961) і другий у Торонто в Канаді (1976).

Михайло Черешньовський помер 1994 р. в Нью-Йорку. Усі пам'ятають його як людину доброго серця. Він мав опінію революціонера, у якого було гасло: «Здобудеш українську державу, або поляжеш за неї!»

Василь ГУК, *колишній учень Михайла Черешньовського у Болехові 1942–1943 рр.*

ЗМІНА

ПІД СТРУНИ БАНДУРИ СПІВ МІЙ ЛУНАЄ

Романія Микитчук народилась в Івано-Франківську, але дитинство її проходило у мальовничих і співучих селах Росохач та Прикмище, де проживають рідні – бабуся і дідусь, які понад усе люблять свою внучку і виховують в неї любов до пісні, рідного краю. Саме з ініціативи бабусі Марії, яка дуже гарно співає і вже тридцять років є директором будинку культури та керівником ансамблів, які носять звання народних, Ромочку віддали до ДМШ № 1 в клас бандури викладача Лесі Вальнюк. А вокалу вчить Зорина Валіхновська.

Тож уже п'ять років дівчинка поєднує навчання у спеціалізованій загальноосвітній школі № 1 з поглибленм вивченням англійської та музикування. Ромочці пощастило, що її вчителі – представники відомої родини Вівчаренків. Адже Галина Вівчаренко – заслужений працівник культури, яка має поважний досвід керування хорами, а сімейне тріо бандуристок знають не тільки в Україні, але й за кордоном. Зорина Валіхновська – кандидат мистецтвознавства, автор багатьох пісень, яка виховала чимало прекрасних піаністів і вокалістів, запровадила нову школу комп'ютерного опанування гри на фортепіано. Любить працювати з дітьми і Леся Олегівна, привчаючи їх до праці й концертування.

Отож Ромочка у музичній школі почуває себе у своїй стихії, співає а-капела і в ансамблі бандуристів. Її охоче запрошують на презентації обласна наукова бібліотека ім. І. Франка й дитяча і юнацька бібліотеки. А ще дівчинка брала участь у телевізійній програмі «Фольк-м'юзік», яку веде народна артистка Оксана Пекун. Разом із народним фольклорним ансамблем «Надвечір'я» с. Росохач, яким керує Марія Микитчук, співала пісню «Вербовая дощечка», а ще в її репертуарі багато народних українських і польських пісень. Кілька років поспіль їхній невеличкий колектив запрошують на фестивалі до сусідньої країни.

Цей рік ознаменований ювілеєм 1025-ліття Хрещення Київської Русі. Для юної співачки він успішний здобуттям першого місця на Міжнародному конкурсі сучасної релігійної пісні «Пісня серця». А в конкурсному відборі на патріаршому рівні Ромочка з піснею «Молитовні роздуми» (сл. Ольги Чеканської, муз. Галини Вівчаренко) здобула друге місце і запрошення виступати на гала-концерті в залі Львівської філармонії, а також у концертах, присвячених ювілею Хрещення, як в Україні, так і в семи державах Європи. А ще дівчинка в цьогорічному конкурсі «Карпатські соловейки» виспівала перше місце і третє – в обласному музичному конкурсі «Дивосвіт». Водночас готує програму, присвячену 200-літтю Тараса Шевченка.

Рома любить ділитися своїми піснями й щиро дарує їх глядачам ОТБ «Галичина» у програмі «Школярочка-Франківчаночка». Фахівці говорять, що у дівчинки неабиякий талант, її абсолютний слух, сценічність, інтонування, наполеглива праця в одинадцять років вражають.

Тож хай здійсняться твої мрії, Ромочко, а Господь благословить здоров'ям.

Любов ЗОРІНА

ЮНІ ТАЛАНТИ

Роман Сендзюк, дипломант шостого Міжнародного конкурсу сучасної релігійної пісні «Пісня серця», разом із вчителькою вокалу, автором слів конкурсної пісні й сестрою

«ПІСНЯ СЕРЦЯ» РОМАНА СЕНДЗЮКА

Роман народився у родині священика, де виховується за високими християнськими ідеалами, українськими традиціями та у любові й повазі. Змалку хлопчик тягнеться до науки й музики, а старші допомагають. Сестра, яка сама добре вчилась, і брата залучала до музики, читання книг, згодом навчила користуватись комп'ютером. Тож не дивно, що Ромчика як добре підготовленого учня прийняли до Заліщицької гімназії, де поєднує навчання з заняттями у музичній школі. Роман, опановуючи музичну грамоту і гру на фортепіано, вдосконалює свої природні вокальні дані. Він бере участь у конкурсах, співає в хорі дитячої музичної школи як соліст і в дитячому хорі церкви Покрову Пресвятої Богородиці, є дипломантом Міжнародного конкурсу релігійної пісні.

Цьогоріч Роман закінчив ДМШ, але далі займається вокалом у педагога, яка має найкращу школу хорового мистецтва й вокалу Львівської консерваторії – Зої Шмидлик.

До цьогорічного шостого Міжнародного конкурсу «Пісня серця-2013» вони підготували нову пісню «Боже Великий Єдиний» композиторки, піаністки, концертмейстра ПНУ ім. В. Стефаника Тетяни Ралько й авторки слів Любові Зоріної.

Конкурс був присвячений Року віри та 1025-річчю Хрещення України й проходив під гаслом «Віра, з якою я живу». Пройшовши конкурсні відбори на парафіяльному, деканальному і єпархіальному рівнях, де одержав перше місце в номінації «старша група», представляв єпархію на патріаршому рівні у Львові. І вразив журі щирістю виконання, професійним поєднанням мистецького образу з духовним змістом пісні, сценічністю та музичними здібностями.

Як зазначив незмінний голова журі, заслужений артист України Тарас Курчик, «Роман помітно зріс у своєму виконанні, професійно передав досить складний філософський твір, його голос зміцнів. Я вдячний виконавцю, його батькам і вчителю, що вони вкладають душу в духовну пісню, яка є посередником у зростанні віри…» А хлопець має працювати й розвивати свої здібності і талант, аби і далі нести людям пісню.

Віра ТИМКІВ, *студентка УКУ, слухачка школи журналістики*

ВИСТАВКИ

СТАРІЙШИНА МИСТЕЦЬКОГО КОША

Щороку Іван Лобода відкриває виставки своїх робіт. І виставкова зала Національної спілки художників для нього місце, де з 1962 року він, як то кажуть, виводить в люди свої роботи, спілкується з відвідувачами, черпає запал у молодих.

І сьогодні картини Івана Івановича користуються зацікавленістю й великим попитом, бо у них реалістично, чітко, панорамно відображене життя двадцятого століття, яке вже стало історією краю і є ілюстративним матеріалом для книг. А художник – історієграфом. Правда, альбом із повним доробком ветерана, старійшини художників Прикарпаття, ветерана Великої Вітчизняної війни ще не виданий. Але самого митця знають усі краяни.

Він 1944 року в складі артилерійського полку звільняв Станіславщину від німецької окупації, був поранений під Болеховом, довго лікувався у військовому шпиталі у Станіславі. У травні 1945-го був демобілізований і залишився в цьому мальовничому краї, красу природи і людей якого переніс на свої мистецькі полотна.

Та не тільки як художник знаний митець, але як соліст Гуцульського ансамблю, куди його запросив тодішній керівник Михайло Гринишин і рекомендував його до вступу до Київської консерваторії. Але в 1952 році з двох навчальних закладів, до яких вступив, все-таки обрав художній інститут, де навчався у професора О. Шовкуненка.

Після закінчення інституту в 1957 році повертається в Станіслав, створює сім'ю і малює, бере участь у виставках, створенні обласної організації художників. У 1977 році йому присвоїли звання заслуженого художника УРСР. Серед здобутків Івана Івановича – участь у більш як п'ятдесяти союзних та республіканських виставках, його роботи – у фондах Третьяковської галереї, галереях Канади, США, Чехії і Словаччини, музеях Прикарпаття. Його знамениті серії портретів «Зірки Прикарпаття», «Маршали війни», «Шевченкіана»,

І. І. Лобода і його роботи

«Франкіана», «Народні свята гуцульського краю», «Воєнні будні», «Краєвиди Івано-Франківщини» – це не тільки мистецькі шедеври, але й соціально-історична пам'ять.

Всі 128 картин із його колекції, які змогла вмістити виставкова зала, сьогодні викликають великий інтерес у відвідувачів. Івана Івановича Лободу поважають не тільки як художника-класика, але як одного з перших голів обласної організації СХУ, яку очолював з 1976 по 1981 рік, як голову художньої ради, як доброго сім'янина і прекрасного батька, який виховав спадкоємця. Син Тарас пішов його дорогою і зараз є одним із найпопулярніших художників у Чехії. В його салоні завжди людно, виходять альбоми з репродукціями робіт, він бере участь у Міжнародних виставках, а також організовує виставки знаменитих художників. На цьогорічну виставку до батька Тарас приїхав із сім'єю і виставив кілька своїх робіт, які малював у молоді роки, а також альбоми з новими роботами.

Художня виставка Івана Лободи стала своєрідним мистецьким клубом, куди прийшли поспілкуватись зі старійшиною і подякувати йому за працьовитість, самовимогливість, відданість мистецтву і за уроки.

Зорина ФЕРНЕГА

ЕКСКУРСІЇ

СЛАВНИМИ СТЕЖКАМИ УКРАЇНИ

Для освітян і членів «Просвіти» району вже стало традицією після закінчення навчального року відвідувати історичні місця нашої Батьківщини. В середині липня наша делеґація під орудою начальника відділу освіти Дмитра Юрійовича Боднарчука, голови профспілки освітян району Оксани Василівни Смижук і голови «Просвіти» Галини Василівни Дзьоби вирушила в мандрівку Чернігівщиною та Київщиною.

Козацькі стежки – це святі дороги, які скроплювали кров'ю наші прадіди, боронили край від турків, татарів, ляхів, москалів. Тож стежка туристичного маршруту пролягла через Чернігів–Батурин–Крути–Київ. І ось ми ступили на благословенну щедротну землю – землю козацької слави – Чернігів. Учасники делеґації відвідали історичний комплекс «Стародавній дитинець», де ознайомилися з леґендами краю, історичними оповідями; пам'ятник Тарасові Шевченку. У Чернігові зустрілися з головою федерації профспілки, яка ознайомила з роботою профспілкової організації, і ми вручили подарунки від освітян: книгу «Історія України» А. Лотоцького та збірник українських пісень «Співаймо разом».

У Батурині побували у Національному історико-культурному заповіднику «Гетьманська столиця», де ознайомилися з «Цитаделлю Батуринської фортеці», гетьманським будинком, замковою дерев'яною церквою Воскресіння Господнього, палацом останнього гетьмана України Кирила Розумовського. Усі мандрівки супроводжували нові розповіді екскурсовода, серед яких і леґенди про походження міста Батурин і таємничість скарбів козаків та їхнього життя.

Крути – це відгук духу нашого народу. Історичні події бою під Крутами дають нам образ буття і чинів нації в час найвищого напруження, всенародної війни за визволення. У Крутах делеґація вшанувала пам'ять юнаків, які загинули 29 січня 1918 року за незалежність нашої держави, а також відвідала музей пам'яті, присвячений бою під Крутами й переглянула відеофільм.

У Києві побували у Парку вічної слави, на крутому схилі Дніпра. Одним із останніх пам'ятників у Парку слави є Пам'ятник жертвам голодомору 1932–1933 років. Тут ми теж віддали шану убієнним голодом.

З гарними враженнями повернулися ми до рідних домівок.

Надія ГРИЖАК, *голова первинного осередку «Просвіта» села Підвербці Тлумацького району*

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ…

КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА

СЕРПЕНЬ

(Закінчення. Поч. у № 31)

18 СЕРПНЯ

65 років з дня смерті у Києві **Василя Вишиваного (псевдонім Вільгельма Габсбурга-Льотрингена)** (1895–1948), австрійського архікнязя, полковника Українських січових стрільців.

19 СЕРПНЯ

Преображення Господнє.

20 СЕРПНЯ

75 років від дня народження **Тараса Мельничука** (1938–1995), поета, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка (1992), автора збірок поезій «Несімо любов планеті» (1967), «Князь роси» (1990), «Чага» (1994). За поетичну творчість був двічі ув'язнений. Народився і похований у с. Уторопи Косівського району.

21 СЕРПНЯ

125 років від дня народження **Миколи Аркаса** (1888–1938), військовика, актора і режисера українських труп у Станиславові та Коломиї (1920–1926), згодом – Ужгороді.

125 років від дня народження **Володимира Гадзінського** (1888–1932), поета, прозаїка, публіциста, який у 1893–1919 рр. вчився і працював у Станиславові (тепер – м. Івано-Франківськ), репресованого.

23 СЕРПНЯ

День Державного Прапора України.

75 років від дня народження **Михайла Довірака,** лікаря, композитора, поета-пісняра, уродженця с-ща Печеніжин Коломийського району.

Підготував ***Петро АРСЕНИЧ***

СВІТЛОЇ ПАМ'ЯТІ

Обірвався життєвий шлях невтомної трудівниці, великого патріота України, доброї і щирої людини – голови осередку ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка села Тишківці Городенківського району

Гафії Петрівни КУЧІРКО.

Народилася в селі Тишківці 1931 року в заможній селянській родині. Змалку виховувалася у глибокій пошані до Бога й України, і це почуття вона пронесла крізь життя.

Брала активну участь у демократичних перетвореннях, в селі Тишківці створила один із перших у районі осередків Товариства української мови. Просвітяни села Тишківці й Тишківської ЗОШ І–ІІІ ст. взяли активну участь у становленні Музею національно-визвольних змагань, пошануванні пам'яті командувача УПА Романа Шухевича. За безпосередньої участі Гафії Петрівни в селі організували хор «Просвіти», драматичні гуртки, відновили пам'ятні хрести, збудували каплиці. Тишківські просвітяни організовували поїздки в інші реґіони України з метою піднесення національного духу місцевого населення, зокрема, відбулися аґітаційні поїздки на святкування 500-річчя Запорізької Січі, відзначення роковин Берестецької битви, в міста Хотин, Заставна Чернівецької області. Надавалася посильна матеріальна допомога морякам Військово-морських сил України, потерпілим від повені закарпатцям, студентам Києва, які брали участь в акціях протесту.

Щороку за активної матеріальної та організаційної підтримки сільської «Просвіти» проводили свята Миколая, новорічні та різдвяні щедрівки, колядки, огляди вертепів, свята розколяди, широко відзначалися Шевченкові дні.

Пам'ять про Гафію Петрівну – яскраву, мужню особистість, добру, розумну й порядну людину, щирого патріота України, назавжди залишиться в наших серцях.

Просвітяни

Від імені просвітян краю висловлюємо щире співчуття нашому побратиму, громадському діячеві, колишньому народному депутатові Євгену Жовтяку у зв'язку з непоправною втратою – смертю батька

Дмитра Васильовича ЖОВТЯКА – борця за волю України, вояка УПА, в'язня совіцьких концтаборів.

Хай наше співчуття полегшить біль важкої втрати, друже Євгене.

Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ, Дмитро ЗАХАРУК, Ілля ЗАГРАНОВСЬКИЙ, Мирослав ПОПАДЮК, Василь КОСТЮК…